

REGIONÁLIS SZUKOT KOMÁROMBAN

AJVÉ! AJVE! ONLINE KLUB

Megemlékeztünk a három nappal korábbi véres izraeli eseményekről. A Szentföldről bejelentkezőktől az aktuális helyzetről hallottunk.

2

KEHILA-DÍJ

„...A Kehila-díj ennek a számomra felemelő, katartikus, és az idő haladtával egyre fontosabbá váló munkának az elismerése.”

5

EGY ROVAT 12 ÉVE

„Sokan már nincsenek közöttünk azok közül, akik megjelentek a személyes gondolatokkal tűzdelt útinaplóban, rájuk is jó volt emlékezni...”

7

Fehérbe öltözött a zsinagóga

Tíz nappal Rosh Hasana után ismét összegyűltünk vasárnap este a komáromi zsinagógában, hogy együtt köszöntsük a zsidóság legnagyobb ünnepét, Yom Kippurt, az engesztelés napját. A Tóra-tekercek körbehordozása jelezte a Kol Nidre kezdetét, az előimádkozói pulpitusnál ezúttal is Riszovannij Mihály állt, aki megszólaltatta az ősi dallamokat. Az ünnepi tanítás Balogh István tanár úrtól hangzott el.

A huszonötórás böjtt végéhez közeledve újra találkoztunk a Menházban, ekkor került sor a Mazkirra. Yom Kippur kimenetele után az első falatokat közösen fogyasztottuk el a Wallenstein Zoltán teremben. Köszönet mindazoknak, akik az idei őszi ünnepek előkészítésében és lebonyolításában közreműködtek!

PA

Izraellel vagyunk!

Aggodalommal követjük a híreket, melyek az október 7-i, dél-izraeli településeket ért brutális támadásról, a háborúról érkeznek. Együtt imádkozunk az áldozatokért, az elraboltak kiszabadulásáért, a hadba induló katonákért, a feldolgozhatatlan veszteségeket átélő szentföldi családokért, közösségekért!

a Hitközségi Híradó szerkesztői

Regionális szukot Komáromban

Október 5-én, a Szlovákai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségével együttműködve, szukot alkalmából regionális találkozót szerveztünk. A Menház udvarán felállított sátorban Misha Kapustin pozsonyi rabbi szólt az ünnep eredetéről és szokásairól. A jó hangulatról a Pressburger Klezmer Band fergeteges koncertje gondoskodott a zsinagógában. A környező hitközségekből érkezőket finom kóser ételek várták a Wallenstein Zoltán teremben.

Köszönet mindazoknak, akik hozzájárultak a rendezvény sikeres lebonyolításához!

PA-PZs

Ajvé! Ajve! online klub

Október 10-én rendeztük meg a Komáromi Zsidó Hitközség online klubjának ötvenketedik összejövetelét. A virtuális rendezvény vendégeit dr. Paszternák András köszöntötte, megemlékeztünk a három nappal korábbi véres izraeli eseményekről. A Szentföld különböző településeiről bejelentkezőktől az aktuális helyzetről hallottunk. A szomorú bevezető után, vendégünk, dr. Bajcsi Ildikó történész számolt be izraeli kutatómunkájáról, melynek keretében a nyár folyamán a Komáromból és a tágabb régióból elszármazottakkal készített helyszíni riportokat. A történelmi igényességgel készült kutatás eredményeit közzétehető formában, kompakt módon hozta el Ildikó számunkra. Riportalanyai közül többben is jelen voltak az est során. Internetes közösségünk tagjai elismerően szóltak a hiánypótló munkáról, hangsúlyozták annak fontosságát.

Zárásként a jelenlévőkkel beszélgettünk. A tervek szerint a sorozat novemberben folytatódik, a részletekről a web- és Facebook-oldalunkon olvashatnak.

PA

Dr. Schőner Alfréd főrabbi úr 75 éves

A napokban ünnepelte 75. születésnapját dr. Schőner Alfréd főrabbi úr, az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem nyugalmazott rektora. A Komáromi Zsidó Hitközség nevében ezúton kívánunk minden jót! Bis 120!

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno

Faliújság rövid hírek

A HH-t, a KZSH-t és a Shalom klubot támogatották: Georg Tomenendal (Ausztria) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

Változás a titkárságon! Fogadóórák: Előzetes bejelentkezés szükséges a menhaz@menhaz.sk e-mail címen vagy a +421/(0)35/7731-224 telefonszámon, amely hétfőn és szerdán 12-től 14 óráig, kedden és csütörtökön 10-től 11-ig hívható (az állami és a zsidó ünnepek kivételével).

Hanuka ünnepe idén december 7-én, csütörtök este kezdődik (ekkor van az első gyertyagyújtás), az utolsó pedig december 14-én. Gyertya igényeket november 30-ig várjuk a menhaz@menhaz.sk címen. A KZSH hanukai programjáról novemberi számunkban olvashatnak.

Terveink szerint a vészkorszak 80. évfordulójáról 2024. június 9-én 10:30-tól emlékezünk meg. A kerek évforduló részletes programját későbbi számainkban közöljük.

Számos új kiadvánnyal gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvtár. Várjuk olvasóinkat!

Továbbra is várjuk online és offline programötleteiket a menhaz@menhaz.sk e-mail címen. Örömmel fogadjuk megkereséseiket!

Támogatóink / naši sponzori:

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Saláth Magda, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, tel.: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Rosh Hasana 5784 – Balogh István tanár úr beszéde a komáromi zsinagógában

BALOGH ISTVÁN

**Az 5784. zsinagógai esztendő be-
köszöntésekor, Újév
alkalmából tiszte-
lettel köszöntöm a
közösség minden
tagját és vendégeit!**

„Mondjuk el nagy-
ságát e nap szentsé-
gének, hiszen félel-
metes és rémületet

keltő az. E napon tetőfokára ér uralmad, trónod irgalomra alapul, de igaz törvényt ülsz rajta. Bizony Te vagy egyben a bíró és a vádló, a szakértő és a tanú, Te írod és pecsételed, Te jegyzed fel és veszed számba, emlékeztél mindenre, ami feledésbe ment, mert felnyitod a jegyzőkönyvet, mely önmagában beszél, hiszen minden ember keze nyoma benne van.”

E sorokkal kezdődik a zsidó újév időszakának egyik legjellegzetesebb költeménye, az Unetáne tokef, ahogy askenázi kiejtéssel nevezzük: az Uneszáne tajkef. A legenda egy bizonyos Amnon rabbi nevéhez fűzi keletkezését, aki a XI. században, a középkori európai zsidóság egyik legfontosabb központjában, Mainzban élt, és inkább vált vértanúvá, minthogy feladja a hitét. Az egész ima Isten ítélkező hatalmának, az Ítéletnap fenségének megrendítő dicsőítéséről szól:

„A nagy sófárt akkor megfűjják, és halk, suttogó hang hallatszik, az angyalok szaladognak, félelem és rettegés fogja el őket, s így szólnak: „Itt az ítélet napja!”

Ítéletedkor számba veszed még a mennyei seregeket is, mert előtted ők sem mentesek az ítélet alól. Azok pedig, akik a világra jöttek, elvonulnak előtted, mint a juhnyáj.”

„A nagy sófárt akkor megfűjják, és halk, suttogó hang hallatszik” – milyen különös gondolat. Eget-földet megrengető, az ember minden porcikáját átjáró, rikoltó kürtzengésre számítanánk, nem pedig suttogó hangra. Vajon honnan származhat ez a motívum? Mi lehet ennek a magyarázata?

Az ókori közel-keleten, az időszámításunk előtti 9. században, az északi zsidó országrészben, Izraelben élt próféta, Élijáhu éppolyan hűségesen, minden üldöztetés ellenére kitartott az Örökkévaló mellett, mint a mainzi Ámnon rabbi. Azonban hosszú idő után eljött nála az a pont, amikor már nem bírta tovább. Úgy érezte, belefáradt a folyamatos, el-

lenszélben vívott küzdelembe. A Királyok I. könyvében olvassuk történetét, amely szerint a pogány kultuszokat támogató királynő elől menekülve, megfáradva elérkezik a Hóreb hegyére, oda, ahol néhány évszázaddal korábban Mózes is eljutott. A Hóreb-hegy sorsfordító helyszíne a zsidó történelemnek. Ennek a hegynek a lábánál kötött szövetséget az Örökkévaló a zsidósággal, itt kapta meg a Tízparancsolatot, itt szervezték néppé az Egyiptomból kivonuló egykori héber rabszolgák közösségét. Élijáhu az egyetlen ember, akiről a Biblia azt írja, hogy visszatért a Hórebhez, a Mózes nemzedékét követő időkben. Itt hallotta az égi szót:

„Menj ki, állj a hegyen az Örökkévaló előtt! És íme az Örökkévaló arra vonul: nagy és erős szél, hegyeket bontó és sziklákat tördelő – nem a szélben az Örökkévaló. És a szél után földrengés – nem a földrengésben az Örökkévaló. És a földrengés után tűz – nem a tűzben az Örökkévaló. És a tűz után halk suttogás hangja.” (1Kir, 19, 11-12.) – ha a héber szöveget hűen akarjuk visszaadni, azt mondhatnánk: „a szélid csend hangja”. Alig ismert fogalom ez napjainkban.

A mainzi Ámnon rabbi meghallotta a csendesen szóló sófár hangját és lélekben felkészülten lépett az égi ítélőszék elé, Élijáhu próféta megértette a példázatot és

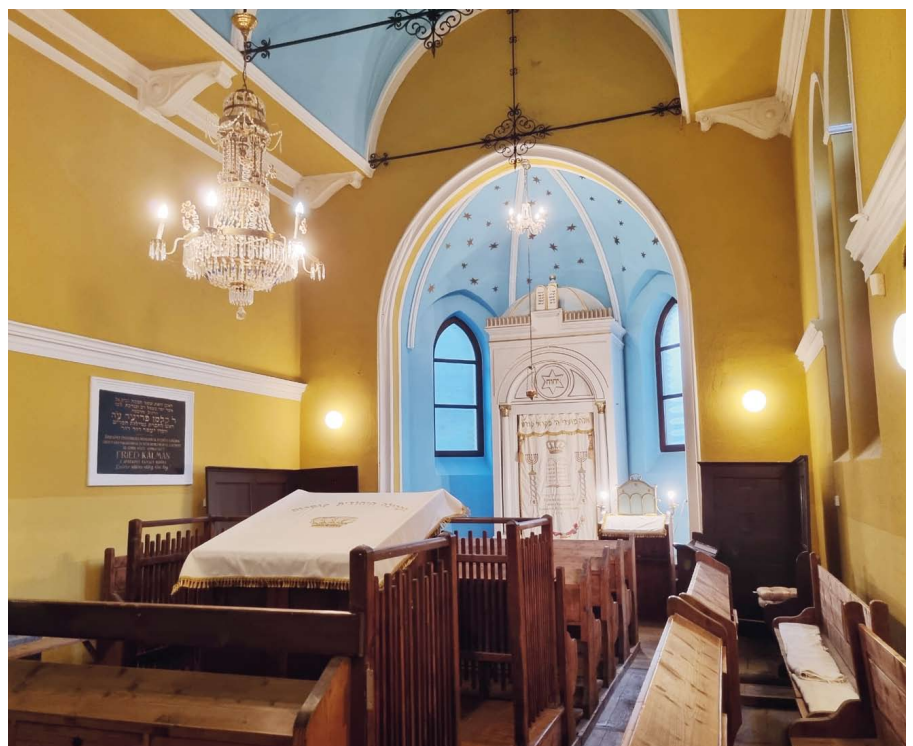
visszatért Izraelbe, hogy folytassa feladatát. De vajon mi megértjük-e?

Ingerküszöbünket minden létező csatornán keresztül, folyamatosan túlharogó, a hangerőre, az erőteljes hatásokra építő világban élünk. Ilyen körülmények között ki veszi észre, ki hallja meg egyáltalán a halk hangokat? A mindennapjainkat betöltő zajok, a lelki békénkből újra és újra kizökkentő hírek, történések lekötik a figyelmünket, és így épp addigra merülünk ki, mire a legfontosabb dolgok kerülnének sorra. Pedig tudjuk, tapasztalatunk van róla, hogy életünk jelentőségelteljes pillanatai csendben történnek meg. A szeretet, az együttérzés, a támogatás ereje nem hangosságában rejlik.

A ros hasanától jom kipurig tartó időszak lehetőséget ad az elmélyedésre, az elmúlt év történéseinek számbavételére, arra, hogy átgondoljuk figyeltünk-e eléggé életünk csendes pillanataira? Törekedtünk-e arra, hogy megéljük őket? Milyen mulasztásaink, elmaradásaink vannak? Mit kellene másképpen csinálnunk? Fontos kérdések, amelyeknek megválaszolása időszerű ezekben a napokban.

Ezúton kívánok mindannyiunknak egy jó beíratást és bepecsételést.

Sana tova tikitévu vetichatému! Köszönöm, hogy meghallgattak!

Az engesztelés napja

Az 5784. zsinagógai évben, jom kipur kezdetén, kol nidré estjén szeretettel és tisztelettel köszöntöm a közösség tagjait és vendégeit!

„A mélységből szólítlak, Örökkévaló!
Uram, hallgass szavamra, legyenek füleid figyelmesek könyörgésem szavára!
Ha bűnöket őrzöl meg, Jáh, Uram, ki állhat meg?
Mert nálad a bűnbocsátás, azért hogy féljünk téged.

Reménykedtem az Örökkévalóban, reménykedett a lelkem és igéjére várok.

Lelkem várt az Úrra, mint örök a reggelre.
Várok Izraél, az Örökkévalóra, mert az Örökkévalónál van a szeretet, és bőviben van nála a megváltás;

és Ő meg fogja váltani Izraélt mind a bűneitől!”

A 130. zsolttár sorai ezek Perls Ármin, egykori pécsi főrabbi fordításában. Ahogy a mű feliratából kiderül, egyike a számozása szerint 120-tól 134-ig tartó azon 15 zsolttárnak, amelyeket zarándokénekeknek nevezünk. Ezeket a vallásos költeményeket az ókori Szentföldön, a jeruzsálemi Szentély fennállásának korában az ünnepi zarándoklatok alkalmával énekelték, majd részeivé váltak a ros hasanától jom kipurig tartó időszak liturgiájának. Tartalmuk meglehetősen változatos, mégis könnyű velük azonosulni: megjelenik bennük a múltban átélt szomorúság emléke, a családi élet öröme, a segítségért való fohászkodás, vagy éppen a rosszindulatú emberek közt lakó panasz.

A zsolttár kezdősora: „A mélységből szólítlak, Örökkévaló!”. E szavak a Talmud bölcsének felkelését is felkeltették. A Szóbeli tan-

ban gyakran idézett Joszei bar Chanina rabbi azt mondta Eliezer ben Jákov rabbi nevében a fentiek alapján: „Az ember soha ne magasra állva imádkozzon”. Ahogyan azt mások is tanították: „Soha ne álljon az ember ágyra, székre, zsámolyra vagy kerítésre, se bármilyen magaslatra, hogy ott imádkozzon, mert nincsenek magaslatok a Mindenütt jelenvaló előtt.

„A mélységből szólítlak, Örökkévaló!” – a költői szépségű sora nyomán a „mélység” a vizek mélységei idéződnek fel bennünk, magunkat pedig hullámzó árban hanykolódó, kiszolgáltatott emberi lénynek érezzük. Erről jom kipur délutánjának olvasmánya, Jóna avagy Jónás könyve juthat eszünkbe.

Jónás nevének jelentése: galamb – a béke szimbóluma. A neve alatt fennmaradt prófétai könyv szerint az Örökkévaló az asszír fővárosba, Ninivébe küldte, hogy hirdesse az ő ítéletét, amely romlottsága miatt vár a városra.

Jónás azonban megpróbált elmenekülni a feladat elől, Jaffóba ment, hajóra szállt, és az ellenkező irányba, Társis felé indult. Az Örökkévaló elől azonban nem lehet elszökni. Nagy vihar kerekedett, amelyet csak úgy tudtak lecsendesíteni a tengerészek, hogy Jónást a tengerbe vetették. Ekkor túnt fel az a nagy hal, amely lenyelte őt és a tenger mélyére vitte. A próféta életének válságos pillanatában így fohászkodott:

„Bedobták engem mélységbe, a tengerek szívébe, s folyam vett körül engem; mind a hajjaid és hullámaid átvonultak rajtam!

Én azt mondtam volt: elűztem a te szemeid elől; ugyan megpillanthatom-e még szent templomodat?

Vizek körülfogtak engem lelkemig, ár vett engem körül; nád fonódik a fejemhez.

Hegyek fenekéig szálltam alá, a földnek retegszei elzártak engem örökre, de felhoztad a ve-

remből életemet, Örökkévaló, én Istenem! Mikor bágyadozott bennem a lelkem, az Örökkévalóra gondoltam – és eljutott hozzád imádságom, a te szent templomodhoz.” (Jón 2,4-8.)

Ahogy a zsolttár, úgy Jónás imája is pozitív kicsengéssel zárul. A próféta megértette, hogy be kell teljesítenie megbízatását, és megkönnyebbült attól, hogy nem próbál többé elmenekülni ez előle. A cethal visszavitte oda, ahonnan elindult, ő pedig elment Ninivébe. Szavainak hatására a király és a nép zsákruhát öltött, böjtöltek, megbánták bűneiket, és a város megmenekült.

Mi, akik ma itt állunk a komáromi zsinagógában, megtalálhatjuk e sorok üzenetét a magunk számára is. Tegyük azt, ami a feladatunk, a tőlünk telhető legjobban, ha pedig hibázunk, rossz irányba indulunk és úgy érezzük, összezsápnak fejük felett a hullámok, idézzük fel Jónás próféta imáját és a 130. zsolttárt!

„Mert nálad a bűnbocsátás, azért hogy féljünk téged.” – Rabbi Abba szerint e sorban rejlik az utalás a jamim noráim, a zsidó új évtől a bűnbánat napjáig tartó félelmetes napok időszakára: az Örökkévaló ez alatt az idő alatt hozza meg döntését arról, hogy kinek mi lesz a sorsa az előttünk álló esztendőben, ezért kell különös igyekezettel törekednünk a megtérésre, a bűnbánatra és arra, hogy jó irányba induljunk földi utunkon az ég kapuinak bezárulása után.

Bár a félelem és bizonytalanság szólal meg a zsolttár kezdősoraiban, a lezárás már szinte a bizonyosság tudatával szól: „Ő meg fogja váltani Izraélt mind a bűneitől!”. A zsidóság pedig bízik abban, hogy a tfila, az ima, a tsuva, a megtérés és a cedáká, a jótékonyág gyakorlása révén az élet könyvébe irattatunk be.

Ehhez kívánok mindenkinek a zsinagógai év leghosszabb napjának, jom kipur 25 órájának lezárultára gmár chátimá tová – jó bepecsételtetést!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Balogh István

Kehila-díj 2023 Peragovics Ferencsel beszélgettünk

Peragovics Ferencnek hívnak, ami azért érdekes, mert délszláv vezetéknévem ellenére sváb vagyok. Édesapám a többségében német ajkú Zsámbékon született, ahol éltek szerbek, és valószínűleg egy sváb családba beházasodott rá legény nevét viszem tovább. Én Dorogon születtem 1960-ban, ahol az életet a bányászat határozta meg gyerekkoromban.

Esztergomban érettségiztem, majd az orosz nyelv szeretete egészen a voronyezsi egyetemig röpített, ahol ruszisztikát tanultam. Később az ELTE-n szereztem diplomát történelemből és már 40 fölött Kaposváron könyvtárosi képesítést. Feleséggel Esztergomban élünk, lányom és fiam családos emberek, két-két leányunokával ajándékoztak meg minket. Feleségem is pedagógus, idén megy nyugdíjba, nekem még két évem van régi alma materemben, a Dobó Katalin gimnáziumban, ahol szinte pályám kezdetétől tanítok.

Nemrégiben Kehila-díjban részesült a tatabányai Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület felterjesztésére, gratulálunk! Mit jelentett az Ön számára ez az elismerés?

Nagyon örültem a díjnak. Történelemtanári pályámon fontos irányba fordultam kb. a negyvenes éveim közepén, amikor elkezdtem a holokauszt történetével és tágabb értelemben a zsidósággal, a zsidó kultúrával ismerkedni. Tanfolyamokat végeztem: jártam Izraelben a Yad Vashem intézet kéthetes kurzusán, rengeteget tanultam a Centropa tanárképző alkalmain, de voltam Berlinben a Wannsee Konferencia Házában is. Érdeklődésemet nem kerülték el az esztergomi események sem, így kezdtem komolyabban a helyi izraelita közösség történetével foglalkozni. A Kehila-díj ennek a számomra fel-emelő, katartikus, és az idő haladtával egy-

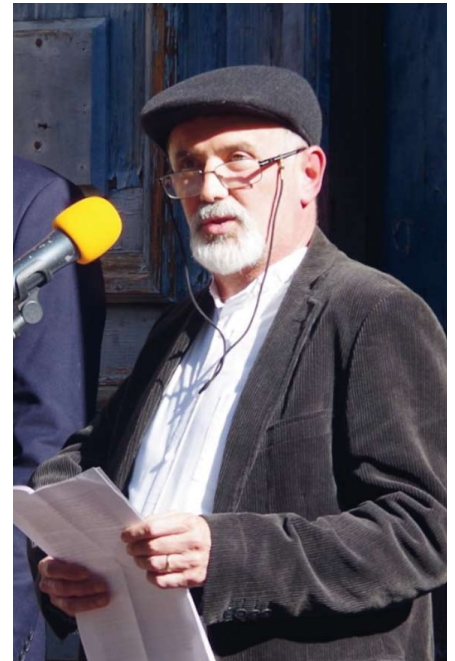
re fontosabbá váló munkának az elismerése. Ezúton is köszönöm a tatabányai egyesületnek a felterjesztést és az észak-komáromi hitközségnek a díjat!

Hosszú évek óta foglalkozik az esztergomi zsidóság történetével. Miért fontos, hogy a mai fiatalok tanuljanak a város egykori lakóiról?

A város neológ közössége a magyarországi társadalom szerves részét alkotta. Elemi érdekünk, hogy holtukban igazságot szolgáltatassunk és újra integráljuk az elpusztított zsidóságot. A magyar kormány mind a mai napig nem vállalja teljesen a felelősséget azért, ami Magyarországot terheli a vidéki zsidóság – 437 ezer ember! – deportálásában. Sokszor elmondom, a magyar holokauszt sajátossága, hogy extra rövid idő alatt extra mennyiségű embert sikerült deportálni. Sehol máshol a nácik nem voltak ennyire hatékonyak, ami a magyar államigazgatás, a csendőrség aktív támogatásával és a lakosság többnyire passzív magatartása mellett történhetett csak meg. Ez a mi történelmi felelősségünk, amit mindenkinek tudatosítani kell országos és helyi szinten. Még akkor is, ha nem kifejezetten a primási város volt az antiszemitizmus zászlóvivője.

Közreműködött botlatókövek elhelyezésében, miként fogadta Esztergom közössége ezt a kezdeményezést?

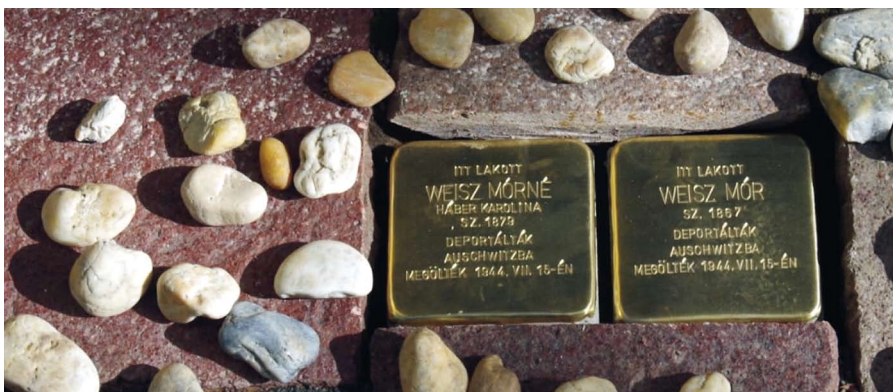
17 emlékkövet helyeztünk el két éve. A mennyiséget én, őszintén szólva, kicsit soknak tartottam a város méreteihez képest. Azért alakult így, mert Salkovics Róberttel párhuzamosan, de nem tudva egymásról, kezdeményeztük a botlatókövek elhelyezését. Ő is gyűjtött neveket, én is, aminek az lett a vége, hogy mindenki ragaszkodott a saját neveihez és nagyon kis mértékben sikerült csökkenteni a számot. Remélem, jól értik az Olvasók, minden otthonából elhurcolt zsi-

dó megérdemli az emlékezést, de nem okvetlenül a kövek száma növeli annak mélységét. Terveim szerint egy oktatócsomagot állítottam volna össze a köveken szereplő áldozatok nevééről, életéről, sorsáról, hogy a város iskoláiban a holokauszt emléknapon ennek segítségével történjék a megemlékezés, hogy a tanulók tanáraikkal elzárando-koljanak egy-egy kőhöz és ott tartsanak kisebb ünnepségeket. A terv megvalósításáról még nem mondtam le. A város polgármestere, Hernádi Ádám részt vett a botlatókövek elhelyezésének ünnepségén, szép beszédet mondott. Hiányérzetem mégis abból fakad, hogy Esztergom város hivatalos lapjában egy sor, egy árva fénykép sem jelent meg az eseményről. Még a „Gazdit keresünk” kutyarovatot sem tudta kiszorítani egy rövid tudósítás a zsidók emlékezetéről. (A teljes igazság kedvéért hozzátesszem: a városháza internetes honlapjára fényképeket és két mondatot feltettek, de úgy gondolom, hogy print kiadványban, amit minden háztartásba eljuttatnak, sokkal egyértelműbb és világosabb kiállítás lett volna az ügy mellett.) Szóval némi keserűség is vegyül öröömbe. Persze reménykedem, hogy a város polgárai és vendégei csak „belebotlanak” egy-egy kőbe...

Vannak-e további tervei a helytörténeti kutatásokkal kapcsolatban?

Sok étellel, egyéni sorssal ismerkedtem meg az évek során, amiket a blogomon örökíték meg. Ezeket szeretném bővíteni, rendszerezni és esetleg kötetbe szerkeszteni. További levéltári kutatásokra van szükség, amit egyelőre tanári munkám mellett nem tudok folytatni. Nyugdíjas éveimben fogom pótolni.

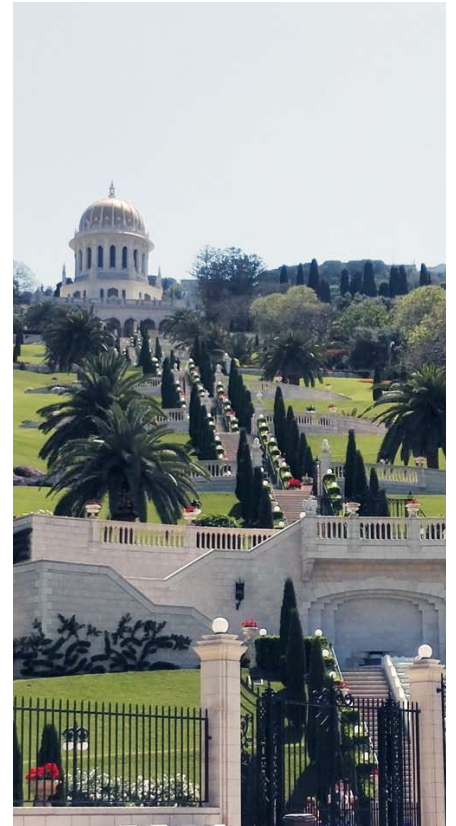
Zsidó gyerekek a Duna-partról

Szemelvények Herzog Itzhak kéziratából – 29. rész

Judit Achdut

1964 áprilisában vagy májusában, a szokásnak megfelelően szombat este szüleimhez utaztam Haifára az 52-es busszal. A járművön vettem észre egy nagyon csinos, bőrkabátot viselő, mandulaszemű hölgyet. Sudár termete, fekete hullámos haja volt, egzotikus arca sejtette, hogy nem európai származású. Ekkoriban eléggé magányos voltam, szerettem volna ismerkedni, hiszen az évek nagyon rohantak. Azon gondolkodtam, ha egyedül utazik, talán szabad, de nem mertem megszólítani. Egész héten sokat gondoltam rá, reméltem, hogy ismét láthatom őt, arca mindig előttem volt. Elhatároztam, ha ismét találkozunk, szóba elegyedek vele. Szerencsém volt, a következő szombaton összefutottunk. Szabad volt a mellette lévő hely, beszélgetni kezdtünk. Innen indult ismeretségünk, mely fokozatosan mélyült el. Kiderült, hogy perzsa származású, 1951-ben egyedül jött az országba egy gyerekcsoporttal. Kibucban nevelkedett, két nővére már itt élt egy szövetkezeti faluban. Szülei, őt testvérével 1957-ben alijáztak, Izraelben még egy öccse született. A kelet-ázsiai zsidók bizonyos mértékig mind vallásosok. Vagyont nem hoztak magukkal, csak néhány perzsaszőnyeget. Egy még megvan nálunk, száz év után is újnak néz ki. Elmesélte, milyen nehéz élete volt. Nyolc éves korától dolgoznia kellett. Ebben az időben a lányok náluk még nem tanulhattak, erre csak itt az országban lett lehetősége. A kibuci, nyugati életforma merőben új volt számára. Gondot okozott neki a beilleszkedés. Odahaza nem ágyban aludtak, hanem szőnyegeken, nem voltak szekrényeik, asztalok és székek. A csoport egyik vezetője felfigyelt a mindig szomorú, sírdogáló lányra. Magához vette, mintha a saját lánya lett volna. Vele volt, segítette, tanította. A család három fia testvérként tekintett rá. Ma is jó viszonyban vagyunk velük. Egyikük egy traktorral aknára futott, szörnyethalt a robbanástól. A kibuc a Jordán folyó völgyében volt, közel a Jordániához, nagyon meleg vidéken. A zsidók megérkezése előtt mocsaras, malária által sújtott vidék volt. Az új telepések felvirágoztatták a környéket. A gondozónő 1932-ben egy jó módú polgári családból érkezett Németországból. Belegondolni is nehéz, mennyi erő kellett ahhoz társaival együtt, hogy kétkezi munkával felépítsék a kibucot.

A lány, Judit szorgalmasan dolgozott a tenésztelenben, a tyúkoknál és a banánültetvényben vagy a gyerekkonyhában. Ekkor a kicsik nem laktak a szüleikkel, a gyerekházakban külön konyhájuk is volt. 18 éves korában kapott egy saját szobát, majd bevonult a hadseregbe. A fiatalok közül többen a leszerelésük után már nem tértek vissza a kibucba. A tehetséges fiatalok tanulmányait fedezte a település, főleg akkor, ha gyakorlatias szakmát választottak, mint pl. az agrár- vagy gépészmérnök. A humán képzéseket nem támogatták. A gyereke 30-40 éve már nem laknak külön, a tagoknak tágas lakásai vannak a kibucokban. Sok helyen privatizálták a közös vagyont, fizetni kell a szolgáltatásokért. Már csak ebédelési lehetőség van, a konyhát magánvállalkozók üzemeltetik a legtöbb helyen. A tagok fizetnek az étkezésért. A mezőgazdasági tevékenységet felváltotta vagy kiegészíti a jobban jövedelmező ipar. Világraszóló szabadalmak indultak a kibucokból, ilyen például a csepegtető öntözési rendszer. Virágzik a műanyag- és a fémipar is. Az üzemekben sok külsős dolgozik, a fizetések nem egyenlők, a vezetők többet keresnek a bérmunkásoknál. Sokaknak van saját autójuk. Vannak azért megmaradt értékek is, a közösségi és kulturális élet terén: egymás kölcsönös támogatása, a közös ünneplések, gondoskodás az idősekről. Judit a kéthónapos katonai kiképzést követően az úgynevezett harcoló ifjúság kötelékében folytatta katonai pályafutását. Ebben a hadosztályban főleg a kibuclakók és falusiak szolgáltak. Két évet töltött egy magyarok által alapított kibucban Judit a katonaság alatt. A Názáret melletti település héber nevét az „erdő falujának” fordíthatjuk. Itt megtanult néhány szót magyarul, magyaros ételeket is főzött. Miután hazatért a saját kibucába, teljesjogú taggá választották. Nehéz volt a munka, ezért arra kérte a vezetőséget, tegyék lehetővé, hogy olyan szakmát tanulhasson, ahol hasznosítani tudja a kézügyességét. Kozmetikát, fodrászatot vagy kézimunka tanítást szeretett volna tanulni. Kérését azzal utasították el, hogy vannak mások előtte a sorban. Tudvalevő, hogy előnyben részesítették a helyben születetteket. Judit közeledett a 25. évéhez, a kibucban nem akadt megfelelő fiatalember a számára. Egy bejelentette a titkárnak, hogy elhagyja a kibucot. Nem tudták meggyőzni, hogy ma-

radjon. Nem adtak semmilyen anyagi támogatást ekkoriban a kilépőknek, csak a szoba berendezését vihette el magával. Ezt a testvérének adta. Nagyon tudom értékelni a bátorságát, hogy vállalta a nehézségeket, a bizonytalanságot. A szüleinél, nem messze Tiberiastól, nem is volt hely, a lakásuk nagyon kicsi volt. Először, mint szobalány dolgozott egy hotelban, aztán egy mezőgazdasági kollégiumban lett nevelő. Egyszer találkozott egy barátnőjével a katonaságból, aki éppen egy fodrásztanfolyamra járt Haifán. Hallva, hogy mennyibe kerül a képzés, tudta, ezt nem engedheti meg magának, nem is volt hol laknia. Másnap elutazott Haifára, bement a szalonba. Beszédbe elegyedett a tulajdonossal, akiről kiderült később, hogy egy pesti zsidó nő, Kati. Mondta neki, hogy nagyon szeretne fodrász lenni. A tulajdonos jelezte, hogy csatlakozhat a most indult képzéshez, van még szabad hely. Judit elmondta, hogy nincsen pénze a kurzusra. Végül térítésmentesen csatlakozhatott a csapathoz, vállalta, hogy ő végzi majd a kiegészítő munkákat a fodrászatban, haját mos, takarít. Megegyezték, hogy a tandíját levonják majd a későbbi fizetéséből.

(A részletet a szerző engedélyével közöljük.)

PASZTERNÁK
ANDRÁS

Kék-fehér hétköznapiak

131. fejezet: Itt a vége...

(2013. szeptember 2.)

A zsebemből egy cetlit rángatok elő. A 2011. június 5-én, érkezésem napján írt blogposzt van rajta. Néhány gondolatot lefordítok belőle. Köszönetet mondok Davidnek, a lehetőségért, hogy a tervezett egy év helyett két év három hónapot tölthetem el az egyetemen. Jut egy-egy szó mindenkinek. Ezután ő méltatja az első "igazi" posztodkját, majd mindenki mond pár kedves gondolatot. Kicsit úgy érzem magam, mintha egy szarvasi feedbacken lennék. Annyi szép dolog hangzik el a munkámmal kapcsolatban, hogy ha csak a fele igaz, talán sikerült hozzájárulnom az itteni tudományos munkához és a csapatépítéshez. Megesszük az édes és sós apróságokat, elfogy az üdítő, s máris a főnök szobájában találok magam. Lezárjuk a dolgokat, igazi baráti beszélgetés. Visszaadom a kulcsokat. A nap végén betérek még a laborba. Mikroszkópozni tanítgatom az egyik későn ébredő kollégát.

Befut "szaba" Pilkasz, s hamisítatlan grúzai öleléssel búcsúzik tőlem. Felveszem a hátizsákot, Yana a lépcsőig kísér, Slomi meg velem tart egészen a buszvégállomásig. Kipörgetem magam a kapun: Lehitraot Bar Ilan!

Hazafelé benézek a kenyonba. Esem egy hamburgert az ÁNTSZ-sarok Burger Ranchában... 27 hónap történése záródik lassan, no de minderről majd a 300. bejegyzésben.

(2013. szeptember 3.)

A bőröndök bepakolva, a szoba kitakarítva. A Facebookról és a LinkedIn-ről már leszedve, hogy Bar Ilan-i posztodk vagyok. Még pár óra, s irány a repülőtér. Ideje hát mérleget vonni, lezárni a Posztodk Naplót!

Kedves Blogom!

Ennyi volt. Véget ér a posztodk történet. 2011 júniusában nekivágtam a nagy útnak, társul hívtam az internetes naplóm, megosztottam vele örömet, bánatot... Hazatérve ramat gani szobácskámba – a kezdetekben szinte minden nap – nekiültem, s blogba vettem az élményeimet. Egyetemi történések, családi és baráti találkozók, utazások, hétköznapi teendők elevenedtek meg a kispaszi.com oldalon. Anya, apa, Tomi olvasta eleinte a sorokat. Gyakran felolvasták nagymamának is. Telt múlt az idő, s egyre többen kattintottak a Posztodk Naplóra. Az igazi népszerűséget egy szomorú eseménynek köszönhetem. A gázai 2012. novemberi Felhőszlop hadművelet során igyekeztem naprakész hírforrásként szolgálni az izraeli történések iránt érdeklődők számára.

Tudomány, háború, zsidóság és természetesen a szerelem, házasság sem hiányozhatott a kék-fehéren szürke izraeli hétköznapiakból. Naivitás lenne azt gondolni, hogy valami eget rengető dolgot tettem le a tudomány asztalára. Végeztem a munkám, legjobb tudásom szerint. Az idekint töltött idő legnagyobb eredménye az a személyes változás, amelyen keresztül mentem. Ennek köszönhetem Barbit, a feleségemet.

Most leteszem a billentyűzetet, ha az élet egyszer úgy hozza, talán újra elkezdek blogot írni.

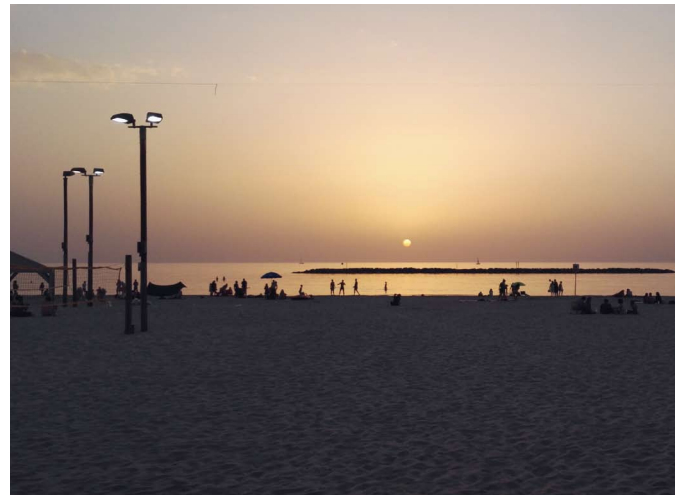
Kedves Olvasóm!

Van, aki velem tartott a kezdetektől, van, aki az izraeli "vándorutam" során csatlakozott hozzám. Hálás szívvel köszönök meg minden hozzá-

szólást, biztatást, emberi hangot, amelyet a naplóval kapcsolatban kaptam. Külön köszönöm Erős-Hajdu Szilviának, az izraeli Új Kelet és Kardos Péternek, a budapesti Új Élet főszerkesztőinek, hogy blogom rendszeres szemlézésével, írásaim megjelentetésével, az átélt élmények megfogalmazására sarkalltak. Nagy "todá" Nagy Ákosnak és Zizilendnek, akikkel a közösen életre hívott Kék-fehér blogstandunk révén sokat chateltünk az itteni életről.

Nem maradt más hátra, ideje búcsúzni. Lehet, egyszer még visszatérünk, s újra megosztjuk a szűrítés kék-fehér hétköznapiak tapasztalatait. No, de ez már egy másik napló lesz.

Lehitraot és Shana tova 5774! Egy jó (egészséges és főleg békés) évre irattasson be mindenki!

Egy rovat 12 éve Gondolatok 2023 őszén

A Kék-fehér hétköznapiak végére értünk! 2011. augusztusában, a 183. Hitközségi Híradóban jelentek meg először izraeli élményeim a Bar-Ilan Egyetemen ezen év június 5-től 2013. szeptember 3-ig tartó posztodk kutatói időszakomról. Egy hónapja volt tíz éve, hogy hazatértem a Szentföldről. Amikor tizenkét éve elkezdtük a hatodik vagy a hetedik oldalon közölni az eredetileg a világhálón, a Posztodk Naplóban megjelent blogbejegyzéseket, nem gondoltuk, hogy 300 posztot, egy vaskos, 496 oldalas könyvet kell megjelentetnünk a havilap hasábjain. Biztos pont volt ez a rovat hosszú éveken át, nem kellett a fejünket törni, mi kerül erre az oldalra. Hónapról hónapra visszaolvastam a történeteket, találkozásokot, jóézés volt visszarepülni az időben, megmártózni újra a kék-fehér élményekben. Akkor sem volt egyszerű az élet odakint, az október 7-i tragikus történések után, mégis, egy „békebeli” időszakot elevenítettek fel a nyomtatásban közölt írások. Sokan már nincsenek közöttünk azok közül, akik megjelentek a személyes gondolatokkal tűzdelt útinaplóban, rájuk is jó volt emlékezni a sorokat olvasva. Tizenkét évvel a nagy utazás és tíz évvel a hazaérkezés után, az utóközlés befejeződött, köszönöm, hogy velem tartottak!

DR. ORNA
MONDSCHHEIM

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből 2023. október 7.

Szombat reggel, október 7-én, az izraeliek, a világszerte élő zsidók és nem zsidók szembeülhettek a brutális gonoszság legszörnyűbb arcával. Az emberiség történelemkönyvében sok szomorú esemény van, ilyen borzasztót azonban senki sem látott. Azóta kemény harcok folynak az izraeli hadsereg és a Hamas-ISIS csoportok között.

Mi Ashkelon városában lakunk, mely a mai napig (a háború 15. napja – a szerk.) több mint 1000 rakétát kapott a Gázai-övezetből. A lakásunkban van betonból épített biztonsági szoba, amikor riasztás van, ide megyünk be, itt is alszunk. Biztos a Kedves Olvasóim követik az itteni híreket, a harci információkat. Tudom, hogy szívetekben és gondolataitokban van egész Izrael népe. Nagyon fontos nekünk, hogy a világ zsidósága mellettünk áll!

Amikor a rokonok, barátok és ismerősök telefonálnak, az első kérdésük az, hogy vagyunk, a második van-e elég élelmiszer. Az elsöre mindig azt válaszoljuk, hogy rendben vagyunk és reméljük, hogy ez így is marad. A másodikra az a válasz, hogy Hála Istennek nem hiányzik semmi, az üzletekben van minden, csak nincs kedvünk főzni. Igyekszünk gyorsan elkészíthető ételeket fogyasztani. Például sült csirkét krumplival, pár szelet rántott húst, kifőzünk pár virslit, összedobunk egy zöldségsalátát, levest vagy lecsót. Az unokatestvérem, aki a Kineret tó partján lakik egy faluban, küldte ezt a könynyű vacsorareceptet:

Lereszelünk 3 nyers, közepes nagyságú krumplit, 1 sárgarépát, 1 cukkinit, 1 kis fej hagymát. Hozzáadunk 3 tojást, 3 evőkanál olajat, sót és borsot. Tűzálló tálban kb. 30 percig sütjük. Ha tejes ételként készítjük el, akkor ráteszünk reszelt sajtot vagy tejjel tálaljuk.

Ám Izrael Cháj!

JAD: „Sótalanság” workshop

Október 11-én folytatódott a JAD – Jewish Art Danube projekt, mely a budapesti Lauder Javne Iskolában valósul meg a MAZSÖK támogatásával. Paszternák András, a Komáromi Zsidó Hitközség (KZsH) programkoordinátora a dunamenti közösség mindennapjait hozta közelebb a diákokhoz Padlovics Ágnes és Drozd Milan Képek a KZsH életéből című kisfilmjével.

Szarvas Ildikó tanárnő vezetésével, a fiatalok a látottak és hallottak alapján kezdtek

hozzá az alkotáshoz, melyhez a hitközség kiadványait is felhasználták. A hagyományos rajztechnikák mellett a főszerep ezúttal a sódatoknak jutott. Egy februári izraeli utazás során, a Bar-Ilan Egyetem Nanomúzeumában látott technikát gondoltuk újra. Ezúttal színezett sófestékeket is használtunk. Az elkészült alkotások a JAD-kiállításokon kerülnek majd bemutatásra.

Forrás: 4t.lauder.hu

Fotó: www.campjichak.com

Camp Jichak 2023

Augusztus végén visszatért Szarvasra a Camp Jichak családi tábor, hogy feledhetetlen zsidó élményeket nyújtson a pihenni vágyóknak. A megújult környezetben egész nap programok várták a gyerekeket és a szülőket. A közösen eltöltött szombaton fontos szerep jutott a hagyományok megismerésének és átélésének. Megható volt részt venni a szombatfogadáson és az ünnepet búcsúztató havdalán. Múltkutató, esti táborújs, sportversenyek, kézművesfoglalkozások tették színesebbé napokat.

PT

Učiť sa a učiť o židovstve

Rozhovor s Évou Csicsay

Som Éva Csicsay, zástupkyňa riaditeľky Základnej školy Móra Kóczána v Čiližskej Radvani, považujem sa však predovšetkým za učiteľku maďarského jazyka. Učím už 21 rokov. Mám veľmi rada literatúru a vo voľnom čase rada čítam, najmä životopisné romány.

Naša inštitúcia sa nachádza v Medzičiliži, v prostredí krásnej zelene. Dôležité je pre nás zachovávanie tradícií, kultúra a šport. Osobnosť, ktorej meno naša škola nesie, získala bronzovú olympijskú medailu v hode oštepom a v neposlednom rade pôsobila 32 rokov v úlohe duchovného obce.

Nedávno ste so svojimi žiakmi navštívili budovu Chudobinca, prečo je dôležité, aby sa žiaci učili o judaizme?

Na mojich hodinách sa vždy venujeme aj životopisu toho-ktorého spisovateľa, so zreteľom na jeho životnú púť, potom študujeme jeho prácu, čítame ich diela. V mnohých prípadoch sme sa stretli s výrazom „židovský pôvod“. Deti vedia málo, respektíve málo vedia práve preto, že ich chceme ochrániť pred podrobnosťami o ukrutnostiach páchaných na Židoch. Považovala som za dôležité, aby spoznali túto komunitu, židovskú kultúru a objavili aj človeka, ktorý sa za židovským autorom skrýva.

Zúčastňujete sa aj na medzinárodnom projekte. Čo by sme mali vedieť o tejto iniciatíve?

Tento rok sme sa prvýkrát zapojili do projektu Šafran. Keď som čítala výzvu na pred-

kladanie projektov, veľmi som sa potešila, pretože som v nej videla stelesnenie svojich cieľov. Ako prvý krok sme dostali cibulky šafranu, ktoré sme na pamiatku detských obetí holokaustu zasadili v areáli školy. Táto iniciatíva sa mi páčila, pretože motivuje žiakov k činnosti, zapája ich do kolektívnej reflexie, rozširuje ich historické vedomosti a robí ich otvorenejšími, viac dokážu akceptovať samých seba i ostatných.

Okrem cesty do Komárna ste sa tejto téme venovali aj iným spôsobom?

Po výsadbe kvetov sme sa rozprávali o judaizme vo všeobecnosti. Zistili sme, že voči židom existuje veľa predsudkov týkajúcich sa ich vonkajších znakov i ďalších oblastí. Napriek tomu, že ich uzavretý svet ani nepoznáme. Preto každý žiak dostal za úlohu zistiť, či v jeho dedine žili židia, čo o nich vieme a aký bol ich osud. Žiaci sa tejto úlohy zhostili so všetkou vážnosťou, navštívili najstarších obyvateľov dedín, pýtali sa ich. Zadála som im aj niekoľko pojmov, ktoré mali stručne vysvetliť (kipa, mikve, kóšer, Jom kipur, Šabat, pohrebné zvyky atď.)

Potom sme k nám na besedu a prednášku pozvali pána Jozefa Schwartza, predsedu Židovskej náboženskej obce v Dunajskej Strede. Aj toto podujatie bolo veľmi úspešné. Na úvod nám priblížil korene a históriu judaizmu až po holokaust. Pán predseda nám veľmi úprimne rozprával o hrôzach, ktoré jeho rodina zažila a ochotne odpovedal na otázky žiakov.

Na záver projektu sme navštívili vašu obec, kde nás tiež veľmi milo prijali, za čo by som sa chcela ešte raz poďakovať pánovi predsedovi Antonovi Pasternákovi.

Na záver projektu Šafran vznikla Projektová knižka Šafran, v ktorej sa nachádza množstvo fotografií a vysvetlení. Zostavili sme ju spoločne s mojimi žiakmi deviateho ročníka.

Aké sú vaše plány do nasledujúcich školských rokov?

Aj počas nasledujúcich školských rokov sa budeme venovať témam, ktoré nás oslovila. Budeme pokračovať v nastúpenej ceste a pracovať na tom, aby sme z našich žiakov vychovali ľudí s dôkladnými znalosťami histórie, ktorí si dokážu vytvoriť vlastný názor. Mali by spoznávať menšiny a skupiny, s ktorými sa denno-denne stretávajú, a snažiť sa vyhýbať predsudkom, aby boli užitočnými a hodnotnými členmi našej spoločnosti.

PA-PT

Pokračovanie zo strany 3.

Ostatní zomreli v Osvienčime alebo v iných táboroch. Komárňanská synagóga postavená v roku 1886 ako jediná zachovalou synagóga na západnom Slovensku dodnes uchováva pamiatku komárňanských Židov. Synagógu v roku 2002 zrekonštruovali a v súčasnosti je v nej múzeum, v ktorom sa konajú aj výstavy a podujatia.

Ďalšou zastávkou bol komárňanský židovský cintorín, ktorý sa nachádza medzi Uličkou Zlatého muža a hlavnou cestou do Bratislavy. Historické pozadie udalostí ozrejmila dejepisárka Gymnázia Jánoša Selyeho PhDr. Irén Deák, následne sa študentom prihovoral JUDr. Tamás Novák, ktorý rozprával o židovských pohrebných zvykoch a porovnal ich s tradíciami iných

náboženstiev. Potom sme si spoločne prezreli židovské hroby, mená, nápisy a symboly na náhrobných kameňoch.

Vyučovanie o holokauste v našich školách nie je len oživením minulosti. Ide skôr o to, do akej miery dokážeme rozšíriť obzor žiakov, rozvíjať ich empatiu a kritické myslenie. Počas holokaustu okrem Židov prenasledovali a vyhladzovali aj iné skupiny ľudí; napríklad Rómov, Slovanov, zdravotne postihnutých, homosexuálov a politických či náboženských odporcov režimu. Dnešným odkazom Pamätného dňa holokaustu je, aby sme nikdy nezabudli na minulosť, aby sme sa z nej poučili a urobili všetko pre to, aby sme zabránili ďalším genocídám a vojnám. Zároveň nám pripomína, aby sme

podnikli kroky proti antisemitizmu, rasizmu, xenofóbie a všetkým formám diskriminácie, ktoré ohrozujú ľudské práva a mier. Deň pamiatky obetí holokaustu je taktiež dňom solidarity, ktorým vyjadrujeme svoj súcit a podporu prenasledovaným a trpiacim ľuďom na celom svete. Vychovávame budúcu generáciu, ktorá je zárukou budúcnosti. Vzdelávanie v školách musí byť podrobné a angažované, aby pomohlo študentom pochopiť minulosť a uplatniť tieto poznatky v budúcnosti. Vyučovanie o holokauste je lekciami empatie a porozumenia s posolstvom, že temné dni ľudského zla a neznášanlivosti sa už nikdy nesmú opakovať.

Králik Zsuzsanna,
pedagogička GJS

Cena Kehila 2023

Kristína Kapusta

Židovská náboženská obec Komárno udeľuje cenu Kehila Krisztíne Kapusta, historičke Hontianskeho múzea v Šahách, poslucháčke odboru komunitného organizovania na Židovskej univerzite v Budapešti, za jej zásluhy v oblasti výskumu dejín židovskej komunity v Šahách.

Iniciovala inštaláciu kameňov zmiznutých (Stolpersteine) na pamiatku detských obetí a obnovu kohanitskej brány cintorína. Svojou osvetovou prácou sa významne podieľa na skúmaní a prezentovaní života niekdajšej židovskej obce. Jej práca je v regióne mimoriadne záslužná a významná.

Jozef Klement

Židovská náboženská obec v Komárne udeľuje cenu Kehila Jozefovi Klementovi za zachovávanie pamiatky slovenských obetí holokaustu, za organizovanie miestnych a celoštátnych spomienkových podujatí, za iniciovanie inovatívnych projektov a za ich svedomitú organizáciu. Jeho aktivity prispievajú k výchove budúcich generácií v duchu tolerancie, k vytváraniu lepšieho sveta.

Mónika Kövesdi

Na návrh Spolku maďarsko-izraelské-

ho priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi udeľuje Židovská náboženská obec v Komárne cenu Kehila Mónike Kövesdi, historičke umenia a muzeologičke Múzea Domokosa Kunya v Tate.

Velmi si vážime jej prácu v oblasti prezentovania významu tatianskej židovskej obce v dejinách mesta. V posledných desaťročiach na mnohých spomienkových podujatiach a konferenciách hovorila o hodnotách židovskej komunity, ako aj o jej stavitelskom dedičstve, ktoré v meste zanechala. Z odborného, kunsthistorického hľadiska zoradila všetky zaujímavosti a poklady. Považuje za dôležité zachovať židovské pamiatky svojho mesta i župy. Jej výskum miestnej histórie i ňou vedené prechádzky sa tešia veľkej obľube.

Nándor Litomericzky

Židovská obec v Komárne udeľuje cenu Kehila architektovi Nándorovi Litomericzkému za výskum stavebných pamiatok komárňanskej židovskej obce.

Množstvo zaujímavých článkov, ktoré zozbieral z dobovej tlače, poskytlo našej obci doposiaľ neznáme informácie o židovských obyvateľoch mesta. Z jeho zbierok

pravidelne čerpajú aj naše noviny, Spravodajca, vďaka čomu sa tieto informácie a príbehy dostanú k širokej verejnosti doma i v zahraničí. Jeho práca je obrovským prínosom v záujme toho, aby spomienky na zlatý vek komárňanskej židovskej obce neupadli do prachu zabudnutia.

Ferenc Peragovics

Na odporúčanie Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi udeľuje Židovská náboženská obec v Komárne cenu Kehila Ferencovi Peragovicovi, pedagógovi Gymnázia Katalin Dobó v Ostrihome.

V posledných rokoch sa v mnohom zaslúžil o výskum, spoznávanie a prezentáciu histórie ostrihomského židovstva. Pred bývalými domami Židov deportovaných z Ostrihomu umiestnili nedávno kamene zmiznutých (Stolpersteine). Na Széchenyiho námestí sa konala aj spomienková slávnosť, na ktorej sa zúčastnili potomkovia a priatelia obetí, ako aj tí, ktorí chceli vzdať úctu ich pamiatke. Umiestneniu pamätných kameňov predchádzal dôkladný výskum. Ferenc Peragovics považuje zvýšiť povedomie o holokauste medzi študentmi za svoju srdcovú záležitosť a o histórii Ostrihomu nakrútil film, v ktorom prezentoval aj význam židovskej komunity mesta.

Hodiny empatie a porozumenia

Pamätný deň holokaustu na Gymnázium Jánosa Selyeho

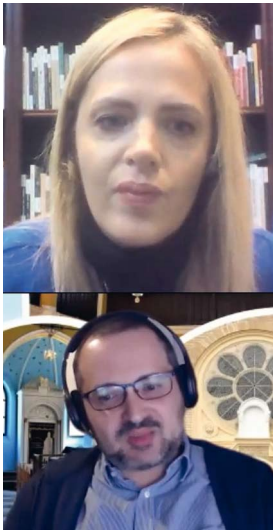
Tento deň je temným okamihom dejín. Vďaka iniciatíve Imre Andruskóa, riaditeľa Gymnázia Jánosa Selyeho, počnúc rokom 2003 každoročne 9. septembra organizuje naša škola v spolupráci so Židovskou náboženskou obcou v Komárne Pamätný deň obetí holokaustu, nakoľko Slovensko vyhlásilo 9. september za Pamätný deň obetí holokaustu a rasového násillia.

Na Gymnázium Jánosa Selyeho sme si holokaust a komárňanskú židovskú obec aj v tomto roku pripomenuli netradičným spôsobom. Najskôr som s našimi žiakmi besedovala o tom, čo vedia o tejto tragédii, čo vedia o judaizme, tradíciách, slávnych a úspešných Židoch. Potom som im v rámci prezentácie hovorila o týždni strávenom v Pamätnom a vzdelávacom

centre Jad Vašem v Jeruzaleme. Po prehliadke židovských pamiatok mesta sme v bývalom Chudobinci navštívili synagógu, knižnicu a múzeum. Spolu s učiteľkou dejepisu, PhDr. Irén Deák, sme v synagóge nariadili minútu ticha na pamiatku obetí holokaustu. Hostí privítal predseda židovskej náboženskej obce Anton Pasternák s manželkou, potom žiaci II. B a VI, N nášho gymnázia prečítali mená komárňanských židovských obetí. Po každom desiatom mene čitateľ zapálil sviečku a položil kamienok k pamätnej tabuli obetí. V hrôzach komárňanskeho holokaustu sa odrážajú osudy Židov zo celého Slovenska, ktorí boli v rokoch 1942 a 1944 deportovaní na nacistami okupované územia. Z viac ako 2000 členov komárňanskej židovskej komunity sa po vojne vrátilo len asi 300 osôb.

Pokračovanie na strane 4.

Online klub Ajvé! Ajve!

Dňa 10. októbra sa uskutočnilo päťdesiate druhé stretnutie online klubu Židovskej náboženskej obce v Komárne. Hostí virtuálneho podujatia privítal Dr. András Paszternák a pripomenuli sme si krvavé udalosti v Izraeli spred troch dní. O aktuálnej situácii nás informovali účastníci, ktorí sa prihlásili z rôznych usadlostí Svätej zeme. Po smutnom úvode hovorila historička Dr. Ildikó Bajcsi o svojej výskumnej práci v Izraeli, v rámci ktorej robila v lete rozhovory s ľuďmi pochádzajúcimi z Komárna a širšieho okolia. O výsledkoch odborného výskumu rozprávala pozvaná hostka Ildikó zrozumiteľne a kompaktne. Mnohí z jej respondentov sa zúčastnili aj na našom online stretnutí. Členovia našej internetovej komunity ocenili jej prácu a vyzdvihli jej význam. Na záver sa medzi prítomnými rozprúdila zaujímavá diskusia. Pokračovanie cyklu je naplánované na november, viac informácií nájdete na našej webovej stránke a na Facebooku.

Spomínanie v ulici Kozma

Pri ústrednom Pamätníku mučeníkov na cintoríne v ulici Kozma v Budapešti aj tento rok pred jesennými sviatkami spomínali na obeť holokaustu. Prítomným sa prihovoril Tamás Mester, predseda Židovskej náboženskej obce v Budapešti a podpredseda MAZSIHISZ, hlavný rabin István Darvas. Kantorských povinností sa ujal Immánuel Zucker. Atmosféru podujatia prehĺbilo vystúpenie speváckeho zboru Gymnázia Sándora Scheibera.

PA-PZs

Hlavný rabin dr. Alfréd Schőner sa dožíva 75 rokov

Dr. Alfréd Schőner, bývalý rektor Židovskej univerzity v Budapešti, toho času už v dôchodku, nedávno oslávil svoje 75. narodeniny. V mene Židovskej náboženskej obce v Komárne mu touto cestou želáme všetko najlepšie. Bis 120!

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

Nástenka krátke správy

Vydávanie spravodajcu, ŽNO v Komárne a klub Shalom podporili: Georg Tomennal (Rakúsko) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

Zmena! Stránkové dni: Predbežná registrácia je potrebná na e-mailovej adrese menhaz@menhaz.sk alebo na telefónnom čísle +421/(0)35/7731-224 (dostupné v pondelok a stredu od 12:00 do 14:00 a v utorok a vo štvrtok od 10:00 do 11:00 (s výnimkou štátnych a židovských sviatkov).

Sviatok Chanuka začína v tomto roku vo štvrtok 7. decembra večer (zapálenie prvej sviečky) a končí dňa 14. decembra. Sviečky si môžete objednať do 30. novembra, svoje žiadosti posielajte na adresu menhaz@menhaz.sk. O programe ŽNO v Komárne počas sviatku Chanuka sa dočítate v novembrovom čísle našich novín.

Osemdesiate výročie holokaustu si pripomenúť 9. júna 2024 o 10.30 hodine. Podrobný program okrúhleho výročia zverejníme v niektorom z ďalších čísel nášho periodika.

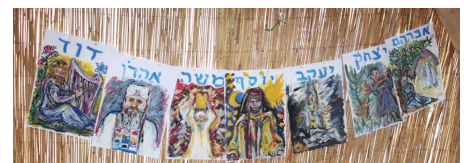
Do knižnice Bélu Spitzera pribudlo veľa nových publikácií. Srdečne očakávame našich čitateľov.

V posledných týždňoch sme dostali veľa otázok od našich spoluveriacich z rôznych častí sveta, ktorí hľadajú svoje korene. Snažili sme sa čo najlepšie odpovedať na ich otázky.

Nadálej očakávame vaše nápady a návrhy na podujatia na adrese menhaz@menhaz.sk.

Spravodajca – mesačník ŽNO v Komárne, založené v roku 5756. (1996), **šéfredaktor:** Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci:** Magda Saláth, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava:** Richard Saláth, **jazyková korektúra:** Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), **tlač:** Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, **tel./fax:** 00421/35/7725-355. **Registračné číslo:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. **Periodikum je nepredajné.**

SPRAVODAJCA

OKTÓBER 2023 – ELUL 5783. – TIŠRI 5784.

MESAČNÍK ŽNO V KOMÁRNE

XXI. REG. ROČNÍK. 10. ČÍSLO, 329. ČÍSLO

REGIONÁLNY SUKOT V KOMÁRNE

ONLINE KLUB AJVE!

Pripomenuli sme si krvavé udalosti v Izraeli spred troch dní. O aktuálnej situácii nás informovali obyvatelia z rôznych usadlostí Svätej zeme.

2

PAMÄTNÝ DEŇ

„Vyučovanie o holokauste v našich školách nie je len oživením minulosti.“

3

UČIŤ O ŽIDOVSTVE

„Považovala som za dôležité, aby spoznali túto komunitu, židovskú kultúru a objavili aj človeka, ktorý sa za židovským autorom skrýva.“

4

Synagóga v bielom šate

Desať dní po Roš ha-šana sme sa v nedeľu večer opäť zišli v komárňanskej synagóge, aby sme spoločne oslávili najväčší sviatok judaizmu, Jom kipur, Deň zmierenia. Začiatok Kol Nidre ohlásilo nosenie zvitkov Tóry a predmodliteľom bol opäť Michael Rizsovannij, ktorý zaspieval starobylé melódie. Slávnostné slovo predniesol pán profesor István Balogh.

Na konci dvadsaťpäťhodinového pôstu sme sa opäť zišli v Chudobinci a odriekali sme modlitbu Mazkir. Po skončení Jom kipuru sme prvé jedlo požili spoločne v sále Zoltána Wallensteina.

Ďakujeme všetkým, ktorí pomáhali pri príprave a organizácii tohtoročných jesenných sviatkov!

PA

Regionálny Sukot v Komárne

Dňa 5. októbra sme pri príležitosti sviatku Sukot v spolupráci s Ústredným zväzom židovských náboženských obcí v Slovenskej republike zorganizovali regionálne stretnutie. V stane, postavenom na nádvorí Chudobinca, hovoril o pôvode a zvykoch tohto sviatku rabín Miša Kapustin z Bratislavy. O dobrú náladu sa postaral strhujúci koncert skupiny Pressburger Klezmer Band v synagóge. Hostia z okolitých obcí si v sále Zoltána Wallensteina pochutnali na výbornom kóšer jedle.

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k úspešnému priebehu podujatia!

PA-PZs

Sme s Izraelom!

So znepokojením sledujeme správy o brutálnom útoku na juhoizraelské osady dňa 7. októbra 2023 a o vojne. Spoločne sa modlíme za obeť, za prepustenie unesených, za vojakov odchádzajúcich do boja, za rodiny a komunity vo Svätej zemi, ktoré utrpeli nevýslovné straty!

redaktori Spravodajcu

